

Voor alle jonge kinderen gelijke kansen

voorschoolse en vroegschoolse voorzieningen in Groningen

Beleidsplan 2018-2021

Inhoudsopgave

Inleiding

H 1 **Het jonge kind centraal: visie, doelen en ambities**

H 2 *Doel 1* **Voor alle kinderen vanaf twee jaar een voorschools aanbod**

H 3 *Doel 2* **Voor- en vroegschoolse voorzieningen zijn van hoge kwaliteit**

H 4 *Doel 3* **Het voorschoolse aanbod en het basisonderwijs sluiten goed aan**

H 5 **Financiën**

Bijlagen

- 1) Wettelijke kaders
- 2) Bereik kinderen 0-4 jaar
- 3) Scenario's en beschikbaar budget
- 4) Overzicht prestatie indicatoren

Inleiding

Groningen loopt al jaren voorop in het bieden van de beste kansen aan jonge kinderen. Investerings in de kwaliteit van het aanbod in voorschoolse voorzieningen en in het basisonderwijs lonen, zo laten de cijfers zien in het rapport vve van de Onderwijsinspectie 2015-2016.

De effecten zijn positief maar Groningen is ambitieus, we willen meer: We willen alle kinderen in onze stad vanaf het moment dat ze geboren worden het beste bieden wat mogelijk is. Ervoor zorgen dat ieder kind zich volledig kan ontwikkelen. Die wens hebben we niet zomaar. Ondanks de betere cijfers zien we nog steeds kinderen die al bij het betreden van de basisschool een achterstand hebben.

Er hangt zoveel af van die eerste prille levensjaren, zo blijkt uit steeds meer onderzoek. Daarom is het voor alle kinderen onder de vier jaar goed met leeftijdsgenootjes op te groeien; het zorgt voor een betere taalontwikkeling en voor betere sociale vaardigheden. Hoe eerder je ontwikkelingsachterstanden van kinderen aanpakt, hoe meer je de effecten van vroege ontwikkelingsverschillen ongedaan kunt maken en hoe beter de leerprestaties gedurende de schoolcarrière zullen zijn. Als je kinderen dus al in de eerste jaren kinderopvang en ontwikkelingsstimulering van goede kwaliteit biedt, ook de kinderen van ouders die niet werken, zorgt dat voor een goede start in het basisonderwijs.

Onze grootste wens is daarom om alle kinderen in Groningen wekelijks minimaal 16 uur kinderopvang van hoge kwaliteit te kunnen bieden. Kinderopvang is niet alleen opvang van kinderen, maar levert een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van kinderen, het verminderen van achterstanden en het bevorderen van gelijke kansen, mits dit aanbod ook van hoge kwaliteit is. Naast hoge kwaliteit is ook een minimale omvang van het aanbod nodig zo blijkt uit advies van de SER¹. We willen dit voor álle kinderen mogelijk maken en tevens al kort na hun geboorte. Kinderen zetten in de leeftijd van twee tot vier jaar belangrijke stappen in hun ontwikkeling, maar al dan zijn er behoorlijke verschillen op het terrein van taal- en leerfuncties tussen verschillende sociaal-economische groepen.

Onze ambitie is een universeel systeem, een inclusief stelstel zonder versnippering in opvang waar instellingen nauw met het onderwijs samenwerken en kinderen met verschillende achtergronden van dezelfde voorzieningen gebruikmaken. Voor alle kinderen is er daarbij een passend aanbod, goed afgestemd op wat ze nodig hebben om zich te kunnen ontwikkelen.

Dit beleidsplan biedt de eerste stappen op weg naar het invullen van deze ambitie. We benoemen drie doelen om op te focussen. Eerste doel en tevens eerst te nemen stap, is om het aantal uren ontwikkelingsstimulering voor twee- tot vierjarigen te verhogen naar 16 uur per week. Vanaf schooljaar 2018 – 2019 verhogen we fasegewijs de uren voor de 2 jarige peuters naar 8 uur per week en het aanbod voor de 2,5 jarige doelgroepkinderen vve naar 16 uur per week. Dat kan door de mogelijkheden van nieuw landelijk beleid en wetgeving te gebruiken en door nog meer samenhang

---

¹ Gelijk goed van start, visie op het toekomstige stelsel van voorzieningen voor jonge kinderen. Advies uitgebracht aan het ministerie, januari 2016.

aan te brengen in het bestaande beleid voor onderwijsachterstand, in afstemming met het sociale domein.

Omdat we dit nog niet voldoende vinden, onderzoeken we in 2018 de financiële mogelijkheden om de uitbreiding naar 16 uur vanaf 2019 voor alle peuters vanaf 2 jaar te realiseren, voor peuters met ouders die niet werken. Deze uitbreiding kost de gemeente Groningen structureel 1 tot 1,4 miljoen. De kosten voor een aanbod voor kinderen jonger dan 2 jaar, kost de gemeente circa 3,5 tot 6 miljoen, afhankelijk van de leeftijd (bijvoorbeeld 3 maanden) waarop we dit aanbod aanbieden.

Naast het verruimen van het voorschoolse aanbod blijven we de komende jaren werken aan het verhogen van de educatieve kwaliteit van dit aanbod dat doorloopt in het basisonderwijs. We gaan ons nog nadrukkelijker inzetten voor een doorgaande pedagogische en educatieve ontwikkellijn, waarbij kinderen die wat extra nodig hebben dat ook krijgen. Dus kwalitatief hoogwaardig aanbod op maat, passend bij de ontwikkeling van het kind.

Ouders stimuleren we om hun kinderen ook daadwerkelijk te laten nemen aan dit voorschoolse aanbod. De Jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau) vervult, samen met het wij-team, een belangrijke rol in de toeleiding van 2-jarige peuters, en houdt het bereik nauwlettend in de gaten. De begeleiding wordt passend bij het gezin, op maat ingezet. Soms is daarbij een extra huisbezoek door de wijkverpleegkundige noodzakelijk en soms worden in de wijk gerichte activiteiten georganiseerd. Vanuit het armoedebeleid (regeling kindpakket) worden gezinnen met een laag inkomen actief benaderd. Deze groep minima- ouders hoeven geen inkomensafhankelijke ouderbijdrage te betalen voor het aanbod.

Samenvattend

Onze ambitie en de te nemen stappen zien er als volgt uit:

Huidige situatie	Stap 1	Stap 2	Ambitie
Peuters krijgen vanaf 2 jaar een aanbod van 6 uur per week	Peuters krijgen vanaf 2 jaar een aanbod van 8 uur per week	Alle peuters krijgen vanaf 2 jaar een aanbod van 16 uur per week	Alle kinderen van 0-4 jaar krijgen een aanbod van 16 uur per week
Vve peuters krijgen vanaf 2,5 jaar een aanbod van 12 uur per week	Vve peuters krijgen vanaf 2,5 jaar een aanbod van 16 uur per week		
Uitgaven 3 miljoen	Uitgaven ruim 4 miljoen	Extra uitgaven gemeente 1 miljoen- 1,4 miljoen	Extra uitgaven gemeente 3,5 miljoen- 6 miljoen

Door het bestaande Groningse beleid door te trekken en vol in te zetten op nieuwe mogelijkheden blijven we landelijk vooroplopen. Groningen als voorbeeld voor andere steden in Nederland; dat is óók de ambitie die we willen uitstralen. Een ambitie die we overigens alleen waar kunnen maken door samen te werken.

Dit plan is daarom tot stand gekomen met de volle inzet van alle relevante partijen: De voorschoolse voorzieningen, het basisonderwijs en de Jeugdgezondheidszorg/GGD. In dit beleidsplan zijn dan ook de afspraken die we met elkaar gemaakt hebben weergegeven. Ook ouders zijn geconsulteerd. Er is

bij allen groot enthousiasme voor de voorgestelde maatregelen waardoor we voortvarend aan de slag kunnen!

Leeswijzer

We schetsen in hoofdstuk 1 eerst de huidige situatie in Groningen en in het landelijke beleid om van daaruit onze visie, ambitie en doelen te formuleren. Deze doelen werken we in de daaropvolgende hoofdstukken verder uit, gekoppeld aan benoemde speerpunten voor beleid. De mogelijke financiering van de te nemen stappen komt in het afsluitende hoofdstuk aan de orde.

Kwaliteitskader voor- en vroegschoolse educatie en Beleidsregel

Als bijlage wordt aan deze nota ook een kwaliteitskader toegevoegd. Hierin maken we de kwaliteitscriteria waaraan de voorschoolse en vroegschoolse instellingen moeten voldoen concreet. Dit kader zal uitnodigen tot verdere ontwikkeling van de kwaliteit en het waarmaken van de hoge ambities die we hebben als het gaat om de ontwikkelingskansen voor alle jonge kinderen in Groningen. Het kader zal worden gerelateerd aan de hiervoor op te stellen Beleidsregel. Het kwaliteitskader en de Beleidsregel vormen samen het kader voor de uitvoering van de beleidsdoelstellingen. Beide documenten kunnen we, indien noodzakelijk, jaarlijks bijstellen op basis van nieuwe inzichten en ontwikkelingen.

Hoofdstuk 1

Het jonge kind centraal: visie, doelen en ambities

In Groningen willen we niet alleen dat *alle* kinderen de kans krijgen om zich optimaal te ontwikkelen, we willen ook voor alle kinderen *gelijke* kansen. Als er minder inkomen is, als ouders de Nederlandse taal minder goed beheersen of een lager opleidingsniveau hebben, mag dat geen belemmering zijn.

Om achterstanden in de ontwikkeling te voorkomen moeten we er vroeg bij zijn, zo denken we in Groningen. Voorzieningen voor jonge kinderen zijn behalve een belangrijk arbeidsmarktinstrument, ook essentieel voor de ontwikkeling van kinderen en voor het bevorderen van gelijke kansen. We zouden daarom graag zien dat alle kinderen, van jongs af aan, gebruik kunnen maken van een 'universeel systeem'; een inclusief stelsel zonder versnippering in opvang, waar instellingen nauw met het onderwijs samen werken en kinderen met verschillende achtergronden naar dezelfde voorzieningen kunnen gaan.

We maken daarbij de vergelijking met de Scandinavische landen, waar dit al langere tijd het geval is. In Noorwegen gaan kinderen bijvoorbeeld na het eerste jaar naar een vorm van kinderopvang. Ouders kunnen hiervoor gebruikmaken van een goede verlofregeling. Ook in Nederland gaan veel kinderen vanaf het eerste jaar naar een vorm van kinderopvang. In Groningen gaat dit om ongeveer 60% (zie bijlage 1). Vanaf het tweede levensjaar neemt het percentage kinderen dat deelneemt aan kinderopvang toe (ca. 68%), en aangevuld met het gesubsidieerde voorschoolse aanbod bereiken we inmiddels 90% van de 2-3-jarigen. Wij willen dat alle kinderen, dus vanaf dat ze baby zijn, de mogelijkheden krijgt hier gebruik van te maken, ook al werken de ouders van deze kinderen niet.

We realiseren ons echter dat we dit streven niet op korte termijn kunnen realiseren. Ook de SER geeft in haar advies aan dat de ontwikkeling en zorg voor baby's in samenhang met verlofregelingen nog beter onderzocht moet worden. In deze nota brengen wij de kosten in beeld van een 100% bereik van de doelgroep vanaf twee tot vier jaar vanuit het besef dat we ons voor de komende jaren vooral richten op de investeringen in jonge kinderen in de leeftijd van twee tot vier jaar en het basisonderwijs. We zien dit als de eerste stap op weg naar het einddoel: kwalitatief goede voorschoolse opvang voor alle jonge kinderen vanaf het moment dat ze baby zijn.

Onderwijskansenbeleid in Groningen

Groningen heeft een lange traditie als het gaat om het onderwijskansenbeleid. Al een aantal jaren werken we enerzijds aan het beter bereiken van kinderen die iets extra's nodig hebben en anderzijds aan het verhogen van de kwaliteit van het aanbod voor jonge kinderen in voorschoolse voorzieningen en in het basisonderwijs. In de afgelopen jaren is intensief geïnvesteerd in de kwaliteitsverbeteringen op basis van de Bestuursafspraken vve (voor- en vroegschoolse educatie) die in 2011 zijn gemaakt met het Rijk, de zogenaamde G37 aanpak. Het zorgde voor een betere begeleiding van de doelgroepkinderen vve.

In het Onderwijsinspectierapport 2015-2016 is een positieve trend zichtbaar, er wordt bijvoorbeeld in brede zin gewerkt aan de kwaliteit van vve, er is draagvlak voor samenwerking gecreëerd en er is sprake van op vve gericht ouderbeleid.

De komende jaren willen we de focus blijven houden op versterking van de educatieve kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie. Uit langdurig onderzoek in de Nederlandse context (o.a. pre-COOL) blijkt dat het zinvol is om voorschoolse educatie in te zetten voor kinderen met het risico op een (taal-) ontwikkelingsachterstand. Ook komt naar voren dat de educatieve kwaliteit hierbij van cruciaal belang is en tevens nog steeds voor verbetering vatbaar².

Het niveau dat we in Groningen de afgelopen jaren hebben ontwikkeld willen we minimaal vasthouden en samen met professionals verder uitbouwen. Zo kunnen steeds meer kinderen profiteren van een passend voorschools aanbod van hoge kwaliteit. Deze kwaliteit willen we vervolgens doorzetten in een doorgaande lijn van de voorschoolse voorzieningen naar het primair onderwijs.

Onze visie

De eerste zes levensjaren van een kind zijn cruciaal voor de ontwikkeling, zo blijkt uit talrijke onderzoeken. In deze fase leren kinderen razendsnel. Ze beginnen te praten, gaan samen spelen en ontplooiën hun creativiteit. Jonge kinderen leren wanneer ze spelen. De inzet van de ouders is hierbij van groot belang. Ook het netwerk van het gezin en de buurt kunnen een belangrijke positieve bijdrage leveren aan de ontwikkeling van kinderen.

Tot hun vierde jaar gaan kinderen niet naar school. Voor die tijd maken veel kinderen in Groningen wel gebruik van een voorschoolse voorziening. Echter, dit geldt nog niet voor alle peuters en daarbij komt dat nog niet in alle voorzieningen goede ontwikkelingsstimulering wordt aangeboden.

In Groningen vinden we het belangrijk om vroeg in te zetten. Al voordat de basisschool begint willen we kinderen gelijke en optimale ontwikkelingskansen bieden. Daarom willen we al in die periode zoveel mogelijk peuters een kwalitatief hoogwaardig voorschools aanbod kunnen bieden. We bedoelen daarmee dat er ontwikkelingsgericht en opbrengstbewust gewerkt wordt met een erkend vve-ontwikkelingsprogramma door capabele professionals.

Goede professionals

Geen kind is hetzelfde en dit betekent dat de beroepskrachten in staat moeten zijn om te ontdekken wat elk kind nodig heeft om zich optimaal te kunnen ontwikkelen. Het ene kind leert via spelen, het andere door voorlezen. Elk kind heeft een andere thuisomgeving die van invloed is op de ontwikkeling. Kinderen leren als ze worden gestimuleerd op een manier die aansluit bij hun interesse en leerstijl. Een goede professional weet wanneer een kind extra ondersteuning nodig heeft om de volgende stap te maken en weet ook hoe dit kan worden bereikt. Dit betekent dat een goede professional kennis heeft van de ontwikkeling van een kind en in staat is om met het aanbod flexibel aan te sluiten op dat wat het kind nodig heeft om zich verder te kunnen ontwikkelen. Ook weet de

---

² Brief van 6 juni 2016, Voor- en vroegschoolse educatie: onderzoeksresultaten over effectiviteit. Ministerie van OCW

professional welke begeleiding hier het beste bij past. Daarbij krijgen de kinderen die een extra steuntje in de rug nodig hebben extra aandacht. Deze 'doelgroepkinderen' lopen het risico zich niet optimaal te kunnen ontplooien omdat ze in een ongunstige economische, culturele en sociale omgeving opgroeien.

Deze kwaliteit in de voorschoolse periode wordt gecontinueerd in de eerste twee jaren van het basisonderwijs (vroegschoolse educatie). Opnieuw is hier extra aandacht voor de kinderen met een minder gunstige thuissituatie. De schoolbesturen dragen zorg voor een hoogwaardig aanbod op de vve-locaties van het basisonderwijs.

De komende jaren blijven we de focus leggen op het verder verbeteren van de educatieve kwaliteit van de professionals in de voor- en vroegschoolse educatie. Hier ligt prioriteit omdat vroeg investeren zich later terugverdient.

Doorgaande ontwikkellijn

De investeringen die we doen op jonge leeftijd zetten we voor kinderen die dat nodig hebben ook in hogere groepen van het basisonderwijs voort. We zetten erkende en effectief bewezen instrumenten in zoals schakelklassen, zomerscholen, de verlengde schooldag, startgroepen en mogelijk het nog in ontwikkeling zijnde project Success for All (dat nog geëvalueerd moet worden). Hierbij maken we gebruik van nieuw verworven wetenschappelijke inzichten en positieve lokale ervaringen.

De doorgaande ontwikkellijn is van belang omdat het kind hierdoor zo weinig mogelijk hinder ervaart als het overstapt naar het volgende schoolsysteem. Dit geldt dus ook voor de overgang van het primair onderwijs naar het voortgezet onderwijs. Samen met de organisaties voor onderwijs en opvang creëren we optimale kansen voor de ontwikkelingsstimulering en ontplooiing van de talenten van kinderen.

Dwarsverbanden

Er zijn in Groningen meer initiatieven gericht op het vergroten van kansen van kinderen. We willen dwarsverbanden leggen om ervoor te zorgen dat de diverse maatregelen op elkaar afgestemd worden en elkaar zo duurzaam kunnen versterken.

Vensterschool

Allereerst is de afstemming met de ambities van de vensterscholen belangrijk. De pijlers van de vensterscholen zijn op hoofdlijnen dezelfde als de in dit beleidsplan geformuleerde ambities. Doordat de organisaties dit in samenhang uitvoeren versterken de initiatieven elkaar. Ook een verdere doorontwikkeling van de vensterscholen sluit hierbij aan.

Talentontwikkeling

Via de pijler talentontwikkeling van het project Positief Opgroeien willen we verwezenlijken dat kinderen in Groningen gezond en veilig opgroeien in een stimulerende omgeving met volop kansen om hun talenten te ontplooien. Het basisonderwijs geeft bijvoorbeeld met het programma Success for All, naast alles wat het onderwijs al doet, een extra impuls aan het optimaliseren van de talenten door actieve taalontwikkeling en het samenwerkend leren in teams. Initiatieven vanuit sport (B-slim)

en cultuur (gebruik schoolbibliotheek en cultuurcoördinator) geven ook vorm aan dit streven. Alle basisscholen en voorschoolse instellingen werken, al dan niet vanuit een vensterschool, samen met een WIJ-team maar kunnen door een intensievere samenwerking, bijvoorbeeld via het maken van dag arrangementen, nog meer kansen voor talentontwikkeling creëren.

Armoedebeleid

Het vergroten van de toegankelijkheid van de voorschoolse voorzieningen voor gezinnen met een beperkt besteedbaar inkomen wordt door inzet van het Armoedebeleid en de regelingen van het Kind pakket ook in 2018 mogelijk. Op basis van de evaluatie bekijken we in hoeverre en op welke wijze dit ook na 2018 doorgevoerd zal worden.

Kortom, vanuit deze *gezamenlijke focus* op het optimaliseren van kansen voor kinderen versterken de initiatieven van het sociale domein elkaar en daar willen we de komende jaren stap voor stap op door ontwikkelen.

Onze doelen

In deze beleidsnota hebben basisonderwijs, voorschoolse voorzieningen, de JGZ en de gemeente de hierboven geschetste visie vertaald in drie doelen voor de komende paar jaar. Ze zijn te beschouwen als de eerste stappen op weg naar ons einddoel: het bieden van voorschoolse voorzieningen aan alle kinderen vanaf drie maanden.

De doelen zijn:

1. Alle Groningse jonge kinderen kunnen vanaf twee jaar naar een voorschoolse voorziening;
2. Alle Groningse voor- en vroegschoolse voorzieningen zijn van hoge kwaliteit;
3. Het Groningse voorschoolse aanbod en het (vroegschoolse) basisonderwijs sluiten goed op elkaar aan.

Landelijk beleid en wettelijk kader

Er is een aantal landelijke ontwikkelingen waar Groningen rekening mee moet houden in de vormgeving van het toekomstige voorschoolse aanbod. We gaan uit van een realisatie binnen deze landelijke kaders aangevuld met wensen vanuit de Groningse context. In de Bijlage (4) een uitvoerig overzicht, hier alvast de hoofdlijnen.

Harmonisatie peuterspeelzaalwerk en kinderopvang

Het landelijk beleid biedt via de wijziging van de Wet Kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen een belangrijke impuls voor het Groningse streven. Door de wet Harmonisatie worden de financieringsstructuur en de andere verschillen in de wet- en regelgeving (los van de kwaliteitseisen) tussen kinderopvang en peuterspeelzaalwerk gelijkgeschakeld. In 2010 heeft Groningen hier met het financieren van peuterplaatsen al belangrijke stappen gezet. Via de Wet Innovatie Kwaliteit en Kinderopvang worden de kwaliteitseisen voor de kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk gelijk en wordt een kwaliteitsverhoging gerealiseerd passend bij onze ambities om een kwalitatief hoogwaardig aanbod voor alle jonge kinderen te realiseren. Groningen is hierin voorloper.

Aanscherping vve-eisen

Onlangs zijn nieuwe kwaliteitseisen Voorschoolse Educatie officieel gepubliceerd, waaronder het taalniveau 3F en de aangescherpte opleidingseisen. In het regeerakkoord is aangekondigd dat het aantal uren vve zal worden uitgebreid van 12 naar 16 uur per week. Ook dit ondersteunt prachtig de ambities die wij als gemeente Groningen hebben.

Impuls tegengaan non-bereik voorschoolse voorzieningen

Het Rijk (ministerie van SZW) en de vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG) hebben in april 2016 afgesproken dat gemeenten zich gaan inzetten om het non-bereik van landelijk circa 40.000 peuters tegen te gaan. Hiervoor wordt vanaf 2016 tien miljoen extra gestort in het gemeentefonds. Dit bedrag zal jaarlijks met tien miljoen toenemen tot en met 60 miljoen in 2021. Voor de gemeente Groningen betekent dit een toename van 266.000 in 2017, tot 797.000 in 2021. Mogelijk worden deze bedragen nog herijkt de komende jaren. De VNG en het Rijk hebben afgesproken dat gemeenten met dit geld een aanbod doen aan ouders zonder recht op kinderopvangtoeslag die momenteel niet bereikt worden.

OAB-kader vanaf 2018

Eind 2017 zou de huidige periode van het Rijks Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) aflopen. In het kader van de OAB ontvangen gemeenten middelen van het Rijk (ministerie OCW) om onderwijsachterstanden tegen te gaan middels in elk geval de vve en mogelijk (op basis van lokaal beleid) andere interventies. Het Rijk heeft aangekondigd de verdeelsleutel van de OAB-middelen te herzien. Daarbij wordt een nieuwe indicator gebruikt die in 2017 door het Centraal Bureau voor Statistiek is ontworpen om de kans op achterstand in de ontwikkeling van kinderen beter in beeld te brengen.

Hoofdstuk 2

Doel 1

Voor alle jonge kinderen vanaf twee jaar een voorschools aanbod

We vinden dat alle jonge kinderen het recht hebben om zich goed te kunnen ontwikkelen. Uiteindelijk streven we ernaar om alle kinderen, vanaf dat ze baby zijn en tot vierjarige leeftijd, een voorschools aanbod te kunnen doen. Eerstvolgende stap hierin is dat we - uiterlijk in 2021- alle peuters de mogelijkheid willen bieden om vanaf tweejarige leeftijd deel te nemen aan een ontwikkelingsgericht voorschools programma. Via de JGZ en de WIJ-teams stimuleren we de ouders van de peuters hiervan ook daadwerkelijk gebruik te maken.

Het 'ontwikkelrecht'³ houdt in dat elke peuter uiteindelijk minimaal 16 uur verspreid over twee dagdelen naar een voorschoolse voorziening gaat. Voor de vve-doelgroep peuters betekent dit een uitbreiding van het aanbod van 12 naar 16 uur per week. Om een blijvende invloed te hebben op de brede ontwikkeling van kinderen is een ontwikkelaanbod van een substantieel aantal uren noodzakelijk. Dit is ook waar de SER, de Onderwijsraad en veel mensen uit het werkveld voor pleiten. Hiermee wordt de groep kinderen (het bereik) vergroot en ook het aanbod verrijkt. Niet alleen in het aantal uren maar ook door een kwalitatief sterker aanbod (zie verder Hoofdstuk 3). Een onderzoek (2017) onder de huidige ouders (SKSG/Kids First) laat zien dat een dagdeel van vier uur in plaats van drie het meest gewenst is. Ook bij de dagindeling van kind centra sluit een dagdeel van vier uur goed aan, het vergroot tevens de uitvoerbaarheid.

Met bovenstaande ambitie sluiten we aan bij het onlangs verschenen regeerakkoord (sept. 2017) waarin ook extra middelen voor de uitbreiding naar 16 uur vve-aanbod zijn opgenomen.

Voor peuters zonder vve-indicatie willen we het aanbod uitbreiden van 6 uur naar 8 uur. Echter, onze ambitie is groter. Uiteindelijk willen we dit aanbod gelijktrekken, waardoor we alle peuters een gelijk aanbod van 16 uur per week kunnen bieden en waarmee we overal kansgelijkheid bewerkstelligen. Er is echter op dit moment nog niet voldoende budget om ook dit gewenste scenario vanaf 2019 uit te voeren. Daarom gaan we in 2018 de financiële mogelijkheden hiervoor onderzoeken.

Aanpassing vve-doelgroep definitie

Tot op heden kregen peuters via de JGZ vanaf 2,5 jaar een vve-indicatie, gebaseerd op het (lage) opleidingsniveau van de ouders, de taalontwikkeling van de peuter en een niet stimulerende taalomgeving thuis. Hiermee hanteerden we in Groningen een bredere definitie van de vve-doelgroep peuters dan door het Rijk was aangegeven (opleidingsniveau). Inmiddels heeft het CBS in opdracht van het Rijk een nieuwe indicator voor risico op ontwikkelingsachterstand in het basisonderwijs ontwikkeld⁴. Met het oog op de gewenste doorgaande ontwikkelingslijn en het voorkomen van ontwikkelingsachterstanden heeft het onze voorkeur om deze zoveel mogelijk te

---

³ Hierbij anticipeert Groningen op de oproep van de aanbieders van de Petitie voor Kind centra van 20 juni 2017.

⁴ Het Centraal Bureau voor Statistiek heeft onderzocht welke kenmerken een verwachte onderwijsachterstand voorspellen. De doelgroep kan op basis van deze CBS-indicator op een betere, meer verfijnde manier worden gedefinieerd. Er wordt naar meer kenmerken dan enkel het opleidingsniveau van ouders gekeken. Ook het land van herkomst, de verblijfsduur in Nederland en schuldsanering zijn bepalend

volgen. Op dit moment zijn er nog geen instrumenten beschikbaar die aansluiten bij de door het CBS gebruikte kenmerken. Daarnaast hebben we de afgelopen jaren gemerkt dat er steeds meer kinderen op de voorschoolse instellingen komen die de Nederlandse taal niet spreken. Dit heeft gevolgen voor de aansluiting op het basisonderwijs. In een aantal wijken is deze problematiek groter.

Op basis van de nieuwe CBS-indicator en onze lokale ervaringen passen we onze definitie van de vve-doelgroep aan. Voor het bepalen van de gemeentelijke doelgroep vve (peuters van 2,5 jaar- 4 jaar) die in aanmerking komt voor extra ondersteuning gaan we uit van de volgende kenmerken, waarbij het opleidingsniveau is toegevoegd en aangescherpt:

- a. Het opleidingsniveau van één ouder of beide ouders is lager dan mbo-2 niveau;
- b. De thuistaal is niet Nederlands en één of beide ouders hebben een opleidingsniveau lager dan mbo-2 niveau (zie a.). Het kind is hoofdzakelijk in een thuisomgeving waar een andere taal wordt gesproken. Uitgezonderd is een kind dat geen Nederlandstalig basisonderwijs zal volgen (bijvoorbeeld het kind van expats);
- c. Er is sprake van een taal- of ontwikkelingsachterstand, vastgesteld door de JGZ en deze achterstand is niet te wijten aan in het kind gelegen factoren;
- d. Er is sprake van een niet stimulerende taalomgeving. Er wordt thuis niet met het kind gespeeld of gepraat of voorgelezen in de moedertaal van het kind.

Thuistaal is niet Nederlands

In deze nieuwe definitie van de VVE doelgroep wordt ook de niet-Nederlandse thuistaal meegenomen. We vinden het belangrijk dat er voldoende kennis is om deze peuters te ondersteunen. Binnen de gemengde groepen ontvangen daarom alle peuters met een andere thuistaal extra ondersteuning van een PM-er die geschoold is in NT2. Peuters met een niet-Nederlandse thuistaal en met ouders die een hogere opleiding hebben vallen niet onder de definitie van de vve doelgroep. Deze groep kan wel maximaal twee extra dagdelen afnemen om de Nederlandse taal goed te leren. De ouders betalen hiervoor eveneens een inkomensafhankelijke ouderbijdrage. De consequentie hiervan is dat het aantal doelgroepkinderen in Groningen weer zal stijgen. De afgelopen jaren nam het aantal doelgroepkinderen af. In het kwaliteitskader zullen 'voorrangsregels' worden uitgewerkt. Daarnaast zullen we samen met de voorschoolse instellingen en de JGZ jaarlijks de indicering en toeleiding evalueren en bijstellen waar nodig.

De nieuwe gewichtenregeling die wordt gebaseerd op de nieuwe indicator, vormt tevens de basis voor de verdeling van het rijksbudget OAB voor de scholen en de gemeente.

Indeling totale groep

De totale groep peuters die in aanmerking komt voor een voorschools aanbod is te verdelen in vier subgroepen. Daarbij is de gemeente verantwoordelijk voor het organiseren en subsidiëren van een aanbod voor de peuters van wie de ouders niet in aanmerking komen voor de (rijks-) kinderopvangtoeslag. Ouders die beide betaald werk verrichten of moeten re-integreren hebben recht op de kinderopvangtoeslag. De gemeente is ook verantwoordelijk voor het organiseren van een vve-programma voor peuters (vanaf 2,5 jaar) van wie de ouders recht hebben op de kinderopvangtoeslag maar dan verloopt alsnog de bekostiging via de ouderbijdrage en de kinderopvangtoeslag. De volgende indeling is te maken:

- Vve-doelgroep peuters, van wie de ouders *geen recht* hebben op kinderopvangtoeslag
- Vve-doelgroep peuters met ouders die *wel recht* hebben op kinderopvangtoeslag
- Niet-doelgroep peuters met ouders die *geen recht* hebben op kinderopvangtoeslag
- Niet-doelgroep peuters met ouders die *wel recht* hebben op kinderopvangtoeslag

Volgens cijfers van het CBS en de cijfers van de huidige voorschoolse voorzieningen ging in de jaren 2014- 2016 gemiddeld 88-90% van de tweejarige peuters naar een vorm van voorschoolse opvang (dagopvang, gastouderopvang, vve-programma of een basis ontwikkelingsgericht programma (BOP)). In bijlage 1 is een overzicht van het bereik in 2014, 2015 en 2016 opgenomen. Om dit bereik te vergroten tot de gewenste 100% gaan we in Groningen diverse acties ondernemen die we hierna zullen beschrijven.

Geen peuters tussen wal en schip

Groningen zorgt ervoor dat er voor alle peuters peuterplaatsen beschikbaar zijn. Dat wil zeggen; de gemeente subsidieert peuterplaatsen voor die peuters van wie de ouders geen gebruik kunnen maken van de kinderopvangtoeslag. Daarbij vinden we het belangrijk dat kinderen naar een passende voorziening kunnen en dat het aanbod op deze voorziening goed aansluit op de behoefte van de peuter. Dit betekent dat het aanbod voor de ene peuter soms intensiever en niet iets anders is dan voor de andere peuter. Maar we vinden het ook belangrijk dat peuters met verschillende achtergronden zoveel mogelijk gemixt worden. Hierdoor kunnen kinderen van elkaar leren. En tegelijkertijd ontstaat een afspiegeling van de wijk.

De Jeugdgezondheidszorg (JGZ) bepaalt sinds 2011 aan de hand van de (vve) doelgroep definitie voor welke kinderen een intensiever (vve-) aanbod gewenst is, om te bevorderen dat ieder kind met gelijke ontwikkelingskansen kan starten aan het basisonderwijs. De toeleiding van peuters naar de voorschoolse voorzieningen behoort ook tot de taak van de JGZ maar deze heeft daar het WIJ-team bij nodig. Omdat het bereik nog niet 100% is, willen we dat er specifieke gebiedsgerichte acties ondernomen worden om dit bereik te vergroten. De afgelopen jaren heeft de JGG hard gewerkt aan het bereik van de vve-doelgroepkinderen. De JGZ en het WIJ-team krijgen nu samen de opdracht om de toeleiding van **alle** peuters naar de voorschoolse educatie verder te optimaliseren en spannen zich er samen voor in om naast de vve-doelgroep peuters ook andere peuters die nog nergens naar toe gaan, te stimuleren. Naast de JGZ en de WIJ-teams spelen de brugfunctionarissen in het basisonderwijs hierin een belangrijke rol als contactpersoon voor de ouders van doelgroepkinderen. Deze taak van de brugfunctionaris wordt in samenwerking tussen de voorschoolse voorzieningen en het basisonderwijs uitgevoerd.

Ouderbijdrage

Ouders betalen een ouderbijdrage die is gebaseerd op hun inkomen. De ouderbijdragetabel voor kinderopvang die het Rijk jaarlijks vaststelt is hierin leidend. Echter, ouders die door financiële omstandigheden moeite hebben om deze bijdrage te betalen krijgen via het Wij-team de mogelijkheid voor een financiële tegemoetkoming uit de regeling Kind pakket van het armoedebeleid. Deze regeling loopt nog in 2018 en wordt dan geëvalueerd. Voor ouders van de vve-doelgroep peuters blijft gelden dat zij de ouderbijdrage, indien noodzakelijk, kunnen terugkrijgen via de Bijzondere Bijstand.

Wat verandert er?

Oud

- Een aanbod van 12 uur voorschoolse educatie voor peuters met een doelgroep indicatie en een aanbod van 6 uur voor peuters zonder indicatie
- Binnen de doelgroep indicatie wordt geen rekening gehouden met de thuistaal

Nieuw

- Een aanbod van 16 uur voorschoolse educatie voor peuters met een doelgroep indicatie en een aanbod van 8 uur voor peuters zonder indicatie (gewenst is 16 uur)
- Thuistaal wordt onderdeel van de doelgroep indicatie

Wie doet wat?

Voorschoolse voorziening

- Zetten zich in om alle peuters te bereiken en werken hierin samen met de JGZ, het WIJ-team en het basisonderwijs
- Bieden ouders en peuters een passend aanbod zonder daarbij rekening te houden met de wijze van financiering. Hierdoor worden gemengde groepen peuters gestimuleerd.

De gemeente

- Zorgt voor voldoende peuterplaatsen voor de niet-doelgroep peuters met ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag en voor de vve-doelgroepkinderen.
- Geeft JGZ en de wij de opdracht om de toeleiding van de peuters naar de voorschoolse periode te continueren en uit te breiden.
- Geeft ouders met een minimum besteedbaar inkomen (120%) een financiële ondersteuning om de ouderbijdrage te bekostigen.

Monitoring

We gaan jaarlijks monitoren in hoeverre de gemaakte afspraken leiden tot de realisatie van de gewenste ambities. Op basis van de uitkomsten bepalen de gemeente en de partijen of ze op de goede weg zijn of dat ze de afspraken moeten aanpassen. In hoeverre alle peuters in Groningen naar een voorschoolse voorziening kunnen gaan wordt gemeten aan de hand van de volgende twee **prestatie-indicatoren**:

1. In Groningen vergroten we het bereik peuters met een voor alle ouders betaalbaar voorschools aanbod tot 100% in 2021.
2. In Groningen vergroten we het bereik van vve-doelgroepkinderen tot 100% in 2021.

Hoofdstuk 3

Doel 2

Voor- en vroegschoolse voorzieningen van hoge kwaliteit

Met goede voorschoolse voorzieningen en basisscholen kunnen we kinderen een positieve start geven. Ook de kinderen voor wie dit vanwege de thuissituatie niet vanzelfsprekend is. De organisaties die zorgen voor kinderopvang zijn zelf verantwoordelijk om volgens de wettelijke kaders te werken (Wet Kwaliteit Innovatie Kinderopvang en kwaliteitskader VE, zie ook bijlage 3). De Gemeente Groningen maakt kwaliteitsafspraken met de peuterplaatsen die niet onder de financiering van de kinderopvangtoeslag vallen. Hierbij wordt nu nadrukkelijk de aansluiting gezocht met de kwaliteitseisen uit de wet IKK, maar we hebben hierin ook onze eigen Groningse ambities.

De afgelopen jaren hebben we de vve-locaties een kwaliteitsimpuls gegeven. We zetten dit de komende jaren door en zorgen daarnaast voor brede verspreiding van de ontwikkelde kwaliteit op deze locaties. Daarbij zal het onder meer gaan om gedifferentieerd ontwikkelingsgericht en opbrengstbewust werken met een erkend integraal vve-programma.

Goed opgeleide professionals op de groep zijn van grote invloed op de kwaliteit. Hoe deze kwaliteit verder wordt geconcretiseerd laten we zien in een *kwaliteitskader Voor- en vroegschoolse educatie*, dat medio 2018 als bijlage bij deze beleidsnota zal worden gevoegd.

Verlengde leertijd

Het basisonderwijs is continu bezig om de kwaliteit van het onderwijs op peil te houden en waar mogelijk te verbeteren. Hierbij is het Waarderingskader Primair Onderwijs van de Onderwijsinspectie richtinggevend. De inspectie beoordeelt de scholen vervolgens op de behaalde vroegschoolse kwaliteit. Dit zijn de afspraken tussen het Rijk en de schoolbesturen. Daarnaast maakt de gemeente Groningen afspraken met het basisonderwijs over extra aanvullende ondersteuning van doelgroepkinderen. Deze inzet vindt nu, volgens richtlijnen van het Rijk, plaats door intensivering van onderwijstijd. Hierbij wordt gebruik gemaakt van erkende (vve-) programma's binnen schakelklassen of groepen, activiteiten in het kader van de verlengde leertijd en zomerscholen.

De komende jaren willen wij deze inzet continueren, uitbreiden en (kwalitatief) versterken waar mogelijk. Op dit moment evalueert het Rijk de huidige inzet van schakelklassen, de verlengde schooldag en zomerscholen. Dit kan leiden tot nieuwe richtlijnen vanaf 2019 die we ook in de Groningse context zullen volgen en toepassen.

De basisscholen met 20% of meer doelgroepkinderen (volgens de nieuwe gewichtenregeling van het CBS) ontvangen OAB-middelen via de gemeente. Deze zijn aanvullend op het budget dat schoolbesturen rechtstreeks van het Rijk ontvangen (lumpsumbekostiging). Indien gewenst en budgettair mogelijk kunnen ook de scholen met 15% of meer doelgroepkinderen hiervan gebruik maken.

De gemeente Groningen wil de voorschoolse voorzieningen en het basisonderwijs de ruimte te geven binnen de kaders naar eigen inzicht te kunnen werken. Daarom hanteren we voortaan zo veel als mogelijk een integraal uurtarief. Middelen dienen aan de hand van resultaatafspraken te worden ingezet voor de doelgroepkinderen in combinatie met erkende programma's en/of instrumenten. Voorwaarde is behoud van kwaliteit en waar nodig verbetering. De basisscholen kunnen de middelen tot en met groep 8 inzetten op voorwaarde dat ze de afgesproken leerwinst (zie Hoofdstuk 2) behalen in de voerschoolse periode. Inzet in voerschoolse educatie in de doorgaande lijn met de voerschoolse educatie blijft de hoogste prioriteit houden.

De afgelopen jaren hebben de partijen in Groningen, gestimuleerd door de Bestuursafspraken VVE (G37) succesvol gewerkt aan een kwaliteitsimpuls in de voor- en voerschoolse periode. Deze trend willen we vasthouden en verder uitbouwen. We beschrijven hieronder hoe we dat gaan aanpakken.

Aanbod op maat

We willen dat alle peuters op de voerschoolse voorziening het aanbod krijgen dat aansluit op hun ontwikkeling en hen optimaal stimuleert. Dat betekent dat er een educatief aanbod is gericht op brede ontwikkeling van alle kinderen en dat er specifieke aandacht uitgaat naar kinderen met (risico op) een ontwikkelingsachterstand. Dit geldt ook voor de kinderen met bijzondere talenten die extra begeleiding nodig hebben of kinderen die de Nederlandse taal thuis niet spreken. Ook voor kinderen met zorgvragen dient er een passende plek te zijn.

Als het gaat om de leerkrachten willen we professionals aan het werk hebben die de ontwikkeling van de kinderen goed volgen, dit kunnen duiden en wegen kennen om dit te stimuleren. Hierbij is aandacht voor alle aspecten van belang: de motoriek, het stimuleren van spel, de sociaal-emotionele ontwikkeling, de taalontwikkeling, rekenvaardigheden en de creatieve stimulering. Belangrijke instrumenten om de professionals hierbij te ondersteunen zijn een vve-programma en een kindvolgsysteem.

Voerschoolse voorzieningen beschikken zelf over kundige medewerkers. In het verlengde van de wet IKK en in het licht van onze eigen Groningse ambities zullen de instellingen blijvend in hun professionalisering investeren. De inzet van medewerkers van aantoonbaar hbo-niveau past hierbij. Zij kunnen worden ingezet om pedagogisch medewerkers te coachen of als pedagogisch medewerker in de groep.

In het basisonderwijs continueren we deze planmatige, opbrengstgerichte aanpak in de ononderbroken lijn in groep 1 t/m 8. Hierbij is het kader van de Onderwijsinspectie leidend.

Vroegtijdig overleg

Sommige peuters zijn moeilijk te duiden. Er kan sprake zijn van een combinatie van problemen of een unieke situatie. In die gevallen is aanvullende kennis wenselijk. Schoolbesturen hebben de afgelopen jaren hard gewerkt aan de opbouw van expertise en menskracht om leerlingen die speciale aandacht vragen goed te begeleiden. Deze kennis kan veel meer worden benut in de voerschoolse situatie. Tegelijkertijd kan door vroegtijdig overleg tussen basisonderwijs en de voerschoolse voorziening gezocht worden naar een goede aanpak of geschikte plek voor de peuter bij de overgang naar het basisonderwijs. Ook kennis en inzet van Wij is daarbij relevant. Jonge kinderen kunnen zo eerder en meer op maat gesneden begeleiding krijgen.

Kennisnetwerk Het jonge kind

De kennis die de afgelopen jaren is opgedaan en beschikbaar is vanuit zowel de voorschoolse instellingen, het basisonderwijs, als de opleidingen en kennisinstellingen willen we beter benutten en meer toegankelijk maken. We willen bijvoorbeeld meer zicht krijgen op veelbelovende vormen van aanpak. In navolging op de door het Rijk gestarte 'innovatiecentra vve' willen we bekijken hoe we zo'n innovatiecentrum in Groningen op onze eigen manier kunnen opzetten in de vorm van een 'Kennisnetwerk voor Het jonge kind'. Vanuit dit netwerk kan desgewenst expertise worden ingezet, bijvoorbeeld een vve-coach. Het Kennisnetwerk voor het Jonge kind zal een link krijgen met de bestaande expertisecentra binnen het openbaar en christelijk onderwijs in het kader van passend onderwijs.

De huidige samenwerking met ROC 's, de Hanzehogeschool (lectoraat Integraal jeugdbeleid) en Stenden Hogeschool (lectoraat Early Childhood Education) en mogelijk andere partners krijgt hierin ook een plaats.

Wie doet wat?

Voorschoolse instellingen

- Voldoen aan de wettelijke en Groningse kwaliteitseisen voor vve;
- Realiseren, fasegewijs, in groepen die voor 20% of meer bestaan uit doelgroepkinderen een mix van mbo en hbo-deskundigheid;
- Bieden samen met het onderwijs kinderen met bijzondere (zorg-)vragen de ondersteuning die passend is en werken hierin samen met andere deskundige partijen;
- Stimuleren kinderen van nieuwkomers in het zich eigen maken van de Nederlandse taal. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de expertise die is opgedaan in de schakelgroepen voor Nieuwkomers in het basisonderwijs;

Basisonderwijs

- Zorgt dat alle doelgroepkinderen via erkende vve-programma's het passende aanbod krijgen;
- Biedt voorschoolse voorzieningen expertise, mede in het kader van passend onderwijs, met als doel optimale plaatsing van kinderen in groep 1;
- Neemt het initiatief voor de totstandkoming van een Kennisnetwerk voor het Jonge Kind en werkt hierin samen met de voorschoolse voorzieningen, de gemeente, wij, ROC 's, Hanzehogeschool en Hogeschool Stenden.

De gemeente

- Biedt voorschoolse voorzieningen een integraal uurtarief. Inzet van hbo'ers is een kwaliteitsvoorwaarde voor groepen met 20% of meer doelgroep peuters

- Biedt basisscholen met 20% en in tweede instantie 15% of meer doelgroepkinderen een integraal uurtarief voor intensivering en of uitbreiding van onderwijstijd
  - Maakt met de voorschoolse instellingen en het basisonderwijs resultaatafspraken
-

Ouders pakken hun rol

Ouders hebben een grote invloed op de ontwikkeling van hun kind. In de begeleiding en ontwikkelingsstimulering van kinderen is een belangrijke rol weggelegd voor de ouders. Ze moeten daarom zo goed mogelijk worden betrokken bij de activiteiten op school en in de voorschoolse voorzieningen. Streven is een gezamenlijk partnerschap om kinderen het benodigde klimaat te bieden om zich optimaal te kunnen ontplooien.

De partijen in Groningen zetten zich al jaren in om zo'n partnerschap vorm te geven. Scholen en voorschoolse voorzieningen zijn hierover in gesprek met ouders. Niet één ouder is gelijk, dus maatwerk is vereist. Elke ouder beschikt over eigen krachten en talenten in het opvoeden en stimuleren van het kind. Dit betekent dat er verschil kan zijn in de activiteiten die worden aangeboden.

De Gemeente Groningen zorgt voor onderwijsondersteunende programma's voor ouders en maakt afspraken over het gebruik. Naast het aanbieden van vve-thuis krijgen voorschoolse voorzieningen en scholen de ruimte om samen met ouders en Wij-teams specifieke buurtgerichte activiteiten te ontplooien. Een voorbeeld daarvan is de inzet van de Opstapje programma's die de consultants van WIJ bieden aan ouders van zeer jonge kinderen en de huisbezoeken die aanvullend zijn op de vve-thuisprogramma's. Ook het programma Succes For All, dat loopt in het basisonderwijs, werkt aan ouderbetrokkenheid. Ouders leren vanaf groep 4 hun kinderen te stimuleren in de ontwikkeling. Dit allemaal met het doel om met elkaar een optimaal stimulerende omgeving te creëren.

Wie doet wat?

De gemeente

- Financiert en faciliteert de uitvoering van ouderprogramma's die gericht zijn op de ontwikkelingsstimulering van kinderen en vve.
- Maakt hierover afspraken met de voorschoolse voorzieningen, het basisonderwijs en wij

Voorschool/basisonderwijs

- Organiseert activiteiten voor ouders gericht op het versterken van hun onderwijsondersteunend gedrag en werken hierin samen met wij.
- Spant zich samen met de JGZ en wij in om de toeleiding van ouders naar ouderprogramma's gericht op ontwikkelingsstimulering van hun kinderen te verbeteren.

Meer inhoudelijk en resultaatgericht toezicht

Een kwalitatief hoogwaardig aanbod voor alle Groningse peuters vraagt om duidelijke afspraken over wat we hieronder met elkaar verstaan. Daarbij moet duidelijk zijn hoe we hier toezicht op kunnen houden en hoe we de kwaliteit blijvend kunnen onderhouden en stimuleren. De Onderwijsinspectie

is gestopt met het standaard toezicht op de voorschoolse vve-locaties; voortaan wordt volstaan met signaal-gestuurd toezicht. Scholen, voorschoolse organisaties en de gemeente gaan daarom samen uitwerken hoe deze terugkerende kwaliteitscontrole dient te worden opgepakt.

Het inzetten van visitatie wordt gezien als een goed instrument. Het Kennisnetwerk kan bij de interpretatie van de visitatie en het formuleren van aanbevelingen een adviserende rol spelen. De GGD houdt het toezicht op de basisvoorwaarden voor vve (conform Besluit Basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie 7 juli 2010). Dit is een minimale check die via de wet IKK moet worden uitgebreid. In hoeverre de GGD nog aanvullend toezicht gaat uitvoeren hangt af van de uitwerking van deze resultaatgerichte sturing door de verschillende partijen. Deze wordt onder meer vastgelegd in het te ontwikkelen *kwaliteitskader voor- en vroegschoolse educatie*. In deze nieuwe vorm van uitgebreide kwaliteitsbewaking nemen we *in ieder geval* de volgende kwaliteitscriteria mee voor vve-locaties:

1. 100% van de pedagogische medewerkers voldoet aan taalniveau 3F voor mondelinge vaardigheden (luisteren, spreken en gesprekken voeren) en taalniveau 3F voor leesvaardigheden (lezen en interpreteren van teksten);
2. 100% van alle pedagogische medewerkers zijn start bekwaam op een peutervoorziening, de uitvoerende organisaties beoordelen dit en kunnen aangeven hoe zij dit garanderen. Hierbij maken ze gebruik van het Waarderingskader voorschoolse educatie.
3. In 2021 hebben alle voorschoolse locaties die vve uitvoeren minimaal een score van 2 (= voldoende) op alle onderdelen van het Waarderingskader voorschoolse educatie
4. In 2021 scoren alle voorschoolse locaties die vve uitvoeren voor 60% van de items de score 3 (= goed).
5. In 2021 hebben alle basisscholen waar vve wordt minimaal een score van 2 (=voldoende) op alle onderdelen van het Waarderingskader voor- vroegschoolse educatie.
6. In 2021 hebben alle basisscholen waar vve wordt uitgevoerd voor 60% van de items de score 3 (= goed) ⁵.

De partijen formuleren streefdoelen om bovenstaande te realiseren en werken dit uit in een plan.

Wie doet wat?

De gemeente

- Geeft GGD-opdracht om toezicht te houden op voldoende voorschoolse educatie per week met een juiste spreiding. GGD voert tevens in kader van wet IKK het toezicht uit op de aangepaste kwaliteitseisen.
- Ontwikkelt, in samenspraak met de voorschoolse organisaties en het basisonderwijs, een stimulerend kwaliteitssysteem waardoor de kwaliteit en de ontwikkelingen daarbinnen in kaart worden gebracht. Dit is aanvullend op dat waar de GGD in het kader van wet IKK al op

---

⁵ Omdat het schoolbestuur verantwoordelijk is voor het toezicht dient nog te worden uitgewerkt hoe dit wordt gemonitord.

toeziet⁶. In dit systeem wordt de locaties ruimte geboden om aan te tonen hoe ze de visie over passend aanbod, beoogde kwaliteit en partnerschap met ouders uitwerken.

- Legt het bovenstaande vast in een kwaliteitskader voor- en vroegschoolse educatie

Voorschoolse instellingen en basisonderwijs

- Zetten zich in voor het tot stand komen van een kwaliteitssysteem/kwaliteitskader
-

Monitoring

We gaan jaarlijks monitoren in hoeverre alle maatregelen leiden tot de gewenste kwaliteit. Dit doen we via de gemeentelijke begroting. Op deze wijze wordt het gemeentelijk beleid geëvalueerd. Op basis van de uitkomsten bepalen de gemeente en de partijen of ze op de goede weg zijn of dat ze de afspraken dienen aan te passen. Hierbij gaan we in groep 2, in groep 4 en in groep 8 een meting verrichten. De **resultaatafspraken** die we hiervoor hebben gemaakt zijn:

- In 2021 heeft 80% van de vve-doelgroepkinderen in groep 2 de gemiddelde landelijke leerwinst behaald op de toets taal voor kleuters of een andere genormeerde toets.
- In 2021 scoren de leerlingen van de groepen 2,4, en 8 van het basisonderwijs gemiddeld boven het landelijk gemiddelde op taal en rekenen.

---

⁶ De Onderwijsinspectie wijst erop dat er in de nota van toelichting bij ontwerpbesluit IKK geen relatie wordt gelegd met de eisen aan voorschoolse educatie en het toezicht daarop. De Inspectie acht het waardevol om in de nota van toelichting het verband tussen de eisen in onderhavig besluit en de eisen aan voorschoolse educatie nader te schetsen. Op de eisen aan voorschoolse educatie wordt in de nota van toelichting niet ingegaan omdat deze geen onderdeel uitmaken van onderhavig besluit maar in het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie zijn opgenomen. De eisen aan voorschoolse educatie vormen aanvullende eisen op de eisen in onderhavig besluit voor kindercentra of peuterspeelzalen waar voorschoolse educatie plaatsvindt.

Hoofdstuk 4

Doel 3

Het voorschoolse aanbod en het basisonderwijs sluiten goed aan

Groningen beschikt over een groot netwerk van voorschoolse voorzieningen en basisscholen. Het belang van doorlopende leerlijnen voor kinderen tussen voorschools aanbod en basisschool is al veelvuldig door onderzoek aangetoond⁷. Ook de Groningse scholen en voorschoolse voorzieningen onderschrijven de grote waarde hiervan. Afgelopen jaren is de aandacht uitgegaan naar het op orde krijgen en houden van de overdracht van peuters naar het basisonderwijs. De partijen willen zich nu nadrukkelijker in gaan zetten voor een doorgaande pedagogische en educatieve ontwikkellijn voor de kinderen.

De behaalde en voorziene kwaliteitsslag in de voor- en vroegschoolse periode, zoals uitgelegd in het vorige hoofdstuk, maakt dit nu ook meer mogelijk. Vandaar dat uitgesproken is dat we de komende jaren nadrukkelijk gaan werken aan een goede aansluiting en aan doorlopende leerlijnen. De samenwerking tussen de voorschoolse voorzieningen en het basisonderwijs in het kader van het onderwijsachterstandenbeleid en de vensterscholen, heeft hiervoor een vruchtbare bodem gelegd.

Wellicht blijkt in de uitwerking van de doorgaande lijn dat een Integraal Kind centrum (IKC) een geschikte organisatievorm is om dit te realiseren. Op dit moment zijn schoolbesturen en locaties basisonderwijs dat samen met kinderopvangorganisaties aan het verkennen. Het is ook aan deze partijen zelf om tot een nieuwe financiële en juridische organisatievorm te komen, waarvan IKC een voorbeeld is.

Doorlopende ontwikkellijn versterken

We willen dat er een pedagogische en een educatieve doorlopende lijn tot stand komt gericht op de brede ontwikkeling van een kind. Dit is ook één van de ambities van de vensterscholen. Uiteraard is er hierbij nadrukkelijk aandacht voor de kinderen die extra ondersteuning nodig hebben. Om de doorlopende ontwikkellijn te versterken stelt de voorschoolse voorziening met één of meerdere basisscholen doelen vast en maakt afspraken over de vormgeving. Ook de wijze waarop het partnerschap met ouders zijn beslag krijgt gaan de partijen uitwerken. Een partnerschap gericht dus op dezelfde brede ontwikkelingsstimulering van het kind.

Gezamenlijk betekenis geven aan brede ontwikkelingsstimulering

De belangrijkste factor voor een doorlopende lijn is de wijze waarop professionals naar kinderen kijken en hun ontwikkeling stimuleren. Daarom gaan de voorschoolse voorzieningen en het basisonderwijs met elkaar betekenis geven aan het begrip 'brede ontwikkelingsstimulering'. Dit wordt vertaald naar het ontwikkel-volg-systeem (digitaal). Zo is het voor alle professionals duidelijker wat hieronder valt zodat dit -zowel in de voorschoolse voorziening als in het basisonderwijs- eenduidiger is uit te leggen en registreren. Deze gezamenlijke betekenisgeving maakt de communicatie tijdens de overdracht gemakkelijker en zorgt ervoor dat het ontwikkelingsniveau van de peuter bij aanvang in groep 1 goed in beeld is en hierop goed kan worden aangesloten. Het

---

⁷ O.a. Onderzoeken van Paul Leseman, het Kohnstamm Instituut en GION.

werken met hetzelfde vve-programma is hierin niet bepalend. Vandaar ook dat de gemeente hier geen eisen aan stelt en inzet op deze gezamenlijke inhoudelijke afstemming. Overigens vinden gemeente en partijen het wel vanzelfsprekend dat er gewerkt wordt met erkende *evidence based* vve-programma's⁸. Het is aan de organisaties om uit te zoeken hoe ze dit door samenwerking, eventueel via combinatiefuncties en startgroepen, verder kunnen stimuleren. De organisaties kunnen hiervoor experimenten opzetten.

Overdracht

De huidige afspraken over de overdracht van kinderen worden gecontinueerd. Dit betekent dat de voorschoolse voorzieningen werken met hetzelfde overdrachtsformulier. Voor elk doelgroepkind vindt warme (mondelinge) overdracht plaats.

Ook de overdracht naar het voortgezet onderwijs is belangrijk. Het is aan het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs om dit goed te regelen. Mede ingegeven door Rijkssubsidies (Gelijke Kansen Alliantie⁹) zijn schoolbesturen zich aan het beraden op mogelijke nieuwe initiatieven. Uitgangspunt is dat kinderen bij de overgang van het ene schoolsysteem naar het andere zo min mogelijk hinder ondervinden en zich daardoor optimaal verder kunnen ontwikkelen. Ook vanuit het kansenbeleid kan hierbij worden aangesloten.

Wie doet wat?

De gemeente

- Stelt als voorwaarde voor subsidie aan het basisonderwijs en de voorschoolse voorzieningen dat de partijen een doorgaande ontwikkellijn vormgeven en dit in een plan opnemen;
- Zorgt, in samenwerking met de voorschoolse partijen en het basisonderwijs, voor een up to date overdrachtsformulier. Dit formulier wordt onder alle betrokken organisaties verspreid;

Voorschoolse voorzieningen en basisonderwijs

- Hebben allen een doorgaande ontwikkellijn met één of meerdere partijen. De doorgaande lijn kenmerkt zich door gezamenlijke doelen en afspraken over pedagogische en educatieve doorgaande lijnen, partnerschap met ouders en ondersteuning voor kinderen met extra ondersteuningsvragen;
- Hebben een digitaal ontwikkel-volg-systeem waarbij men over en weer toegang heeft tot de informatie. De afspraken over wat onder brede ontwikkelingsstimulering wordt verstaan zijn hierin verwerkt;
- Voorschoolse voorzieningen en het basisonderwijs kunnen experimenten starten met daarin combinatiefuncties van leerkracht en pedagogisch medewerker op hbo-niveau (bijv. startgroepen). De gemeente Groningen stelt hiervoor mogelijk middelen beschikbaar uit het vensterschoolbudget.

---

⁸ NJI erkende programma's

⁹ Met de Gelijke Kansen Alliantie worden een aantal maatregelen gepresenteerd die de Kans gelijkheid van alle kinderen moet bevorderen.

Monitoring

De gemeente Groningen gaat de realisatie van deze ambitie volgen via vier prestatie-indicatoren. De uitkomsten worden betrokken in de gesprekken met de partijen over de resultaatgerichte sturing. De vier **prestatie-indicatoren** zijn:

1. In 2021 hebben alle voorschoolse voorzieningen met vve-doelgroepkinderen een digitaal ontwikkel-volg-systeem waardoor informatie beschikbaar is voor het basisonderwijs over het niveau van ontwikkeling van de kleuter bij aanvang van groep 1. Het vroegschoolse aanbod sluit op het juiste niveau van het kind aan.
2. 100% van de peutervoorzieningen hanteert een ontwikkel-volg-systeem.
3. 100% warme (= mondelinge toelichting op de informatie uit het ontwikkel-volg-systeem) overdracht voor VVE doelgroep.
4. In 2021 hebben 100% van de basisscholen een doorgaande ontwikkellijn met een of meerdere peutervoorzieningen. De doorgaande ontwikkellijn kenmerkt zich door afspraken over doelen, leerlijnen en samenwerking.

Hoofdstuk 5

Financiën

Inkomsten

De gemeente Groningen heeft voor de uitvoering van het beleidsplan de volgende middelen beschikbaar:

1. Rijksmiddelen Onderwijs Achterstandenbeleid (OAB), inclusief vve;
2. Decentralisatie-uitkering Versterking peuterspeelzaalwerk (Wet harmonisatie);
3. Gemeentelijk budget peuterplaatsen (Bop);
4. Gemeentelijk budget dat wordt ingezet voor overig kansenbeleid en aanpalende maatregelen.

Inkomsten	2018	2019	2020	2021
Rijksbudget OAB /vve	2.563.000	PM	PM	PM
Decentralisatie uitkering versterking peuterspeelzaal (rijk) BOP	399.000	532.000	664.000	797.000
Gemeentelijk budget peuterplaatsen (BOP)	534.000	534.000	534.000	534.000
Totaal BOP	933.000	1066.000	1.198.000	1.340.000
Gemeentelijke budget overig kansenbeleid	770.000	770.000	770.000	770.000

Toelichting

De volgende omstandigheden zijn van invloed op de beschikbare middelen:

1. Het Rijk en de Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG) hebben in april 2016 afgesproken dat gemeenten het non-bereik van landelijk circa 40.000 peuters tegengaan. Hiervoor ontvangt de gemeente een decentralisatie uitkering van € 399.000 in 2017 die in 2021 oploopt tot € 797.000 (indicatief). Dit leidt in 2021 tot een totaalbedrag van € 1.340.000 voor peuterplaatsen voor niet vve geïndiceerde peuters.
2. Het indicatieve Rijksbudget OAB voor 2018 is 24 november 2017 bekend gemaakt. De rijksbedragen OAB voor 2019 en verder zijn nog niet bekend. Er is een discussie over een herverdeling van middelen in relatie tot de nieuwe gewichtenregeling (CBS-indicator, risico achterstand). De verwachting is dat het kabinet begin 2018 een indicatie voor de komende jaren gaat geven. Dit kan betekenen dat er minder budget beschikbaar is voor de realisatie van de ambities. Waarschijnlijk heeft dit consequenties voor het beschikbare budget voor de activiteiten in het *basisonderwijs* die door de gemeente gefinancierd worden. De gemeente legt namelijk prioriteit bij de inspanningsverplichting en de ambitie om alle peuters te

bereiken met een voorschools aanbod. Via het regeerakkoord is al wel bekend gemaakt dat extra middelen beschikbaar worden gesteld voor uitbreiding van het vve-aanbod van 12 naar 16 uur per week (2019). Ook dit heeft consequenties voor totale OAB-budget voor Groningen vanaf 2019.

Twee stappen op weg naar de invulling van onze ambitie

In onze hebben we aangegeven dat we het liefst álle kinderen vanaf jonge leeftijd (bijvoorbeeld drie maanden) goede opvang en ontwikkelingsstimulering bieden. In deze nota voor beleid, ingaande vanaf schooljaar 2018-2019, zetten we twee flinke stappen in deze richting.

De eerste stap voeren we uit vanaf schooljaar 2018-2019. Er is dan budget om doelgroep peuters vanaf 2,5 jaar met een vve-indicatie te voorzien van 16 uur ontwikkelingsgericht voorschools aanbod.

De tweede, en meest gewenste stap, onderzoeken we op financiële mogelijkheden in 2018 met als doel dit vanaf 2019 ook fasegewijs in te voeren. In deze situatie is het aantal uren tussen kinderen met en zonder een vve-indicatie gelijkgetrokken en naar 2 jaar toegebracht. Hiermee voorkomen we nog meer de mogelijke segregatie tussen kinderen van werkende en niet werkende ouders, doelgroepkinderen en niet doelgroepkinderen. Een intensiever vve programma voor kinderen die dit nodig hebben (vve doelgroep) blijft uiteraard bestaan omdat deze kinderen extra aandacht nodig hebben (maatwerk).

Hieronder schetsen we de financiële onderbouwing van stap 1 en 2. In beide is dus sprake van uitbreiding van het aantal uren en een verhoging van het bereik ten opzichte van 2017. Bij de berekeningen nemen we het bereik in 2016 als startpunt. De cijfers die we hanteren zijn afkomstig van het Centraal Bureau Statistiek (CBS, kinderopvang) en de huidige instellingen die het gesubsidieerde aanbod verzorgen.

Twee- en driejarigen

In 2016 zijn er in gemiddeld 3404 peuters. Van deze groep maken 1110 peuters *geen* gebruik van een vorm van kinderopvang. Zij ontvangen geen kinderopvangtoeslag van het Rijk. Van deze 1110 peuters heeft naar verwachting circa 9% recht op kinderopvangtoeslag maar kiest bijvoorbeeld voor informele opvang. Indicatief is daarom voor 1000 peuters een gesubsidieerd aanbod nodig. Dit is een schatting voor de komende jaren, zeker gezien de tot nu toe geconstateerde sterke fluctuaties van het aantal kinderen dat deelneemt aan de kinderopvang.

Het aantal kinderen dat we in 2016 hebben bereikt met een gesubsidieerd programma dat niet valt onder de wet kinderopvang (WKO), ligt gemiddeld op 775 kinderen. Hiervan hadden 340 peuters een vve-indicatie. Uitgaande van in totaal 1000 benodigde gesubsidieerde plekken schatten we in dat het verbreden van de definitie met zich meebrengt dat minimaal 400 kinderen een intensiever (vve) programma nodig hebben. Voor 600 peuters is dan een basis ontwikkelingsgericht programma nodig. Ook dit basis ontwikkelingsgerichte programma is van hoogwaardige kwaliteit.

Tarieven en ouderbijdrage

Uitgangspunt voor de berekening is het norm-uurtarief kinderopvang (€ 7,45 in 2018) en een maximale toeslag van 10% voor extra kwaliteit (zoals het werken met een vve-programma).

Verwachting is dat het norm-uurtarief de komende jaren zal stijgen als gevolg van de kwaliteitseisen van de wet IKK. Per jaar kan daarom het te subsidiëren bedrag worden aangepast aan de actuele situatie en gevraagde kwaliteit van de inzet. Voor vve is gerekend met een gemiddeld tarief van € 11,00 voor de komende jaren. De doelgroep peuters krijgt aanvullend op de kwaliteit volgens de wet IKK nog ondersteuning door de inzet van professionals op hbo-niveau. Dit kan in de vorm van coaching van de pedagogische medewerkers of via inschakeling in de groep. Naast de inzet van deze professionals bieden we ouderprogramma's (VVE Thuis) aan, daarnaast is er (meer) ruimte voor zorg/overleguren. Dit vindt plaats in het kader van het onderwijsachterstandenbeleid. Deze specifieke aanvullende vve-kwaliteitseisen leiden tot een hoger uurtarief voor vve-peuters. Dit uurtarief stellen we jaarlijks met de voorschoolse voorzieningen vast.

De ouderbijdrage wordt gebaseerd op het inkomen en de inkomenstabel voor kinderopvang. Op basis van de harmonisatie en financiële gelijktrekking sluiten we met de ouderbijdrage voor wat betreft de eerste twee dagdelen voor zowel de vve-doelgroep peuters als de niet-doelgroep peuters aan bij de ouderbijdragetabel van de kinderopvang. Voor vve-doelgroep ouders vragen we voor het 3^e en 4^e dagdeel geen ouderbijdrage, maar wel voor het 1^e en 2^e dagdeel. Ouders die de ouderbijdrage niet kunnen opbrengen (120% minimuminkomen) ontvangen een financiële tegemoetkoming uit het armoedefonds of de bijzondere bijstand.

De berekeningen bij stap 1 en 2 hieronder gaan uit van een gemiddelde ouderbijdrage van €1,10.

Stap 1: Verhoging van het aanbod en het bereik

- Twee- en driejarigen
- Niet vve-geïndiceerd vanaf 2-jarige leeftijd, ontwikkelingsgericht aanbod van 8 uur per week
- Vve-geïndiceerd vanaf 2,5 jarige leeftijd een aanbod van 16 uur per week
- Uitbreiding aantal uren peuteraanbod van 6 naar 8 uur per week
- Uitbreiding aantal uren vve-aanbod van 12 naar 16 uur

Doelgroep	Bereik/aantal	Uren	Kosten
Peuters	600	8	€ 1.363.200,00
Vve peuters	400	16	€ 2.675.200,00
Totaal	1000		€ 4.038.400,00

In deze situatie verhogen we het aanbod en de kwaliteit voor alle peuters maar met name de peuters die behoren tot de vve-doelgroep. Eveneens zetten we in op het verhogen we het bereik ten opzichte van 2017. We harmoniseren de dagdelen voor de peuterplaatsen met de vve-dagdelen en in lijn met het voorstel voor 16 uur.

Dit scenario kunnen we fasegewijs invoeren waarbij we jaarlijks het aantal plaatsen verhogen tot een bijna volledig bereik in 2021. Voorwaarde daarbij is wel dat vanaf 2019 voldoende OAB-rijksmiddelen beschikbaar worden gesteld om 16 uur aanbod voor vve-doelgroepkinderen te realiseren.

In bijlage (2) is een overzicht opgenomen van het jaarlijks ophogen van het bereik van het aantal kinderen.

Stap 2: Verhoging van het aanbod en het bereik, gelijk voor alle peuters

- Twee- en driejarigen
- Een ontwikkelingsgericht aanbod van 16 uur per week

Doelgroep	Bereik/aantal	Uren	Kosten
Peuters	600	16	€ 2.726.400,00
Vve peuters	400	16	€ 2.675.200,00
Totaal	1000		€ 5.401.600,00

Dit is de meest optimale en wenselijke situatie, waarbij we een uitbreiding van het aantal uren (en daarmee de kwaliteit) realiseren voor alle kinderen vanaf 2 jaar.

Hiermee is het aantal uren geharmoniseerd in lijn met het voorstel voor 16 uur vve dat is opgenomen in het regeerakkoord. Om deze stap te kunnen zetten is op basis van tot nu toe beschikbare middelen (eindbeeld 2021) vanaf 2019 oplopend tot **1 miljoen** structureel aan extra gemeentelijk budget noodzakelijk, tot **1,4 miljoen** in 2021 (Zie ook bijlage 3).

Uitgaven

Uitgaven	2018	2019	2020	2021
Rijksbudget OAB /vve	2.563.000			
Peuterplaatsen vve	2.000.000			
VVE-coaching/hbo'ers				
Scholing (VVE, OBW /3F)				
Ouderprogramma's vve/opstap	168.000			
Toeleiding VVE	60.000			
<i>Basisonderwijs:</i>				
Uitvoering taalstimulering				
onderwijs Schakelgroepen, VSD	335.000			
en zomerscholen*				
Gemeentelijk budget peuterplaatsen	933.000	1066.000	1.198.000	1.340.000
Gemeentelijke budget Overig kansenbeleid	770.000	770.000	770.000	770.000
<i>Basisonderwijs</i>				
Uitvoering taalstimulering	315.000			
onderwijs, schakelgroepen*				
Ouderprogramma's vve/opstap	183.000			
Consulenten OWRS	71.000			
Toeleiding Speel mee	30.000			
Preventieve logopedie	95.000			
Vroeg signalering	10.000			
Evaluatie vve/onderwijs	36.000			
Scholing vve	30.000			

De in de nota voorgestelde maatregelen leiden tot bovenstaande begroting 2018, waarbij per onderdeel is aangeven uit welk budget deze wordt bekostigd.

Voorstel geleidelijke overgang

Op dit moment kunnen we alleen de begroting voor 2018 bieden. De beschikbare middelen vanaf 2019 en verder tot en met 2021 worden vastgesteld in de jaarlijkse gemeentebegroting. Daarom is het voorstel om het nieuwe beleid vanaf schooljaar 2018-2019 fasegewijs en in overleg met de instellingen in te voeren. Zodra duidelijk is wat het nieuwe rijksbudget OAB vanaf 2019 wordt, gaat de gemeente in gesprek met de samenwerkingspartners om de consequenties hiervan te bespreken in het licht van de door ons gestelde ambities.

Bijlage 1: Bereik kinderen 0 - 4 jaar

Bereik kinderopvang 0-4 jaar	2014		2014 Non-bereik		2015		2015 Non-bereik		2016		2016 Non-bereik	
0 jaar	560	29%	1398	71%	610	31%	1352	69%	640	33%	1318	67%
1 jaar	1070	59%	741	41%	1030	57%	791	43%	1110	61%	701	39%
2 jaar	1170	69%	529	31%	1170	65%	636	35%	1160	68%	539	32%
3 jaar	1190	70%	515	30%	1160	67%	582	33%	1130	66%	575	34%
Totaal	3990	56%	3183	44%	3970	54%	3361	46%	4040	56%	3133	44%

Bereik Peuters 2-4 jaar Voorschools aanbod	2014	2015	2016
Totaal	3404	3548	3404
Aantal 2 en 3 jaar			
Kinderopvangtoeslag	2360 <i>Waarvan 277 BOP</i>	2330 <i>Waarvan 259 BOP</i>	2290 <i>Waarvan BOP 314</i>
Aantal BOP, zonder kinderopvang toeslag	425	433	435
Aantal VVE	353	359	340
Totaal bereik Aantal 2 en 3 jaar	3138	3122	3065
Totaal bereik %	92,2*	88,0*	90%
Non Bereik	266	426	339

NB. Bovenstaande cijfers geven een indicatie. Het gaat hier om een moment opname. Cijfers fluctueren tussen de verschillende jaren. Mogelijk is het bereik hoger omdat kinderen vanuit de gemeente Groningen in een andere gemeente naar de opvang toe gaan.

In 2016 worden 339 kinderen in de leeftijd van 2 en 3 jaar nog niet bereikt met een voorschools aanbod. In 2016 worden **701** kinderen van 1 jaar en 1318 kinderen van 0 jaar nog niet bereikt met een voorschools aanbod. In de leeftijdscategorie 0-2 jaar gaat het dus om een non- bereik van 2019 kinderen. In totaal worden in 2016 circa 2358 kinderen van 0-4 jaar nog niet bereikt met een voorschools aanbod. In totaal worden **1040** kinderen van 1-4 jaar nog niet bereikt met een voorschools aanbod.

Bijlage 2 Overzicht Prestatie indicatoren

Resultaatafspraken:

In 2021 heeft 80 procent van de VVE-doelgroepkinderen de gemiddelde landelijke groei op een genormeerde toets behaald. Dit wordt jaarlijks gemeten in groep 2, groep 4 en groep 8.

Gemeente Groningen is verantwoordelijk voor de monitoring op deze prestatie indicatoren.

Doelstelling 1

Alle Groningse peuters kunnen vanaf 2 jaar naar een voorschoolse voorziening:

1. In Groningen vergroten we het bereik peuters met een voor alle ouders betaalbaar voorschools aanbod tot 100% in 2021.
2. In Groningen vergroten we het bereik¹⁰ van VVE-doelgroepkinderen tot 100% in 2021.

Doelstelling 2

Alle Groningse voor en vroegschoolse voorzieningen zijn van hoge kwaliteit

1. 100% van de pedagogische medewerkers voldoet aan taalniveau 3F spreken en schriftelijk 2F.
2. 100% van alle pedagogische medewerkers zijn start bekwaam op een peutervoorziening, de uitvoerende organisaties beoordelen dit en kunnen aangeven hoe zij dit garanderen. Hierbij maken ze gebruik van het Waarderingskader voorschoolse educatie.
3. In 2021 hebben alle Voorschoolse Educatie locaties en het gemeentelijke beleid minimaal een score van 2 (= voldoende) op alle onderdelen van het Waarderingskader voorschoolse educatie en is de score 3 (= goed) opgelopen in 60% van de items. De partijen formuleren streefdoelen om dit te realiseren en werken dit uit in een plan.
4. In 2021 hebben alle Vroegschoolse educatie locaties op de onderdelen van het Waarderingskader PO minimaal een score van 2 (= voldoende) en is de score 3 (= goed) opgelopen in 60% van de items.
5. Er is sprake van een goede mix van kinderen in de groep.

Doelstelling 3

Het Groningse voorschoolse aanbod en het basisonderwijs sluiten goed aan.

1. In 2021 hebben alle voorschoolse voorzieningen met vve-doelgroepkinderen een ontwikkelvolg-systeem waardoor informatie beschikbaar is voor het basisonderwijs over het niveau van ontwikkeling van de kleuter bij aanvang van groep 1. Het vroegschoolse aanbod sluit op het juiste niveau van het kind aan.
2. 100% van de peutervoorzieningen hanteert een ontwikkelvolg-systeem.
3. 100% warme (= mondelinge toelichting op de informatie uit het ontwikkelvolg-systeem) overdracht voor vve-doelgroep.
4. In 2021 hebben 100% van de basisscholen een doorgaande ontwikkellijn met een of meerdere peutervoorzieningen. De doorgaande ontwikkellijn kenmerkt zich door afspraken over doelen, leerlijnen en samenwerking. *Alternatief: In 2021 hebben de schoolbesturen met alle voorschoolse organisaties, waarvan peuters instromen, afspraken over doelen, leerlijnen en samenwerking.*

---

¹⁰ Rapport Cedin 2014-2015 geeft bereik van 91,3% voor VVE en BOP. De toeleiding wordt gedaan door de Jeugdgezondheidszorg. Uitgezocht moet worden of het bereik nog is tegenomen in 2016. Overwogen kan worden om deze toeleiding te versterken met inzet van de Wij-teams.

Bijlage 3

Financiële scenario's

Vanaf 2018 lopen de beschikbare bedragen voor het peuteraanbod op tot max 1.331.000 (indicatief) in 2021. De bedragen voor vve worden begin 2018 bekend gemaakt. Binnen het totale OAB-budget kan 2.000.000 worden ingezet voor de vve. De beschikbare bedragen zijn in de onderstaande tabel weergegeven. Op basis van de beschikbare bedragen kan het bereik van het aantal kinderen dat deelneemt aan het peuteraanbod per jaar toenemen. T.a.v. de voor vve geïndiceerde kinderen geldt dat wij per 2019 gemiddeld 400 peuters willen bereiken. We gaan ervan uit dat de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen hier toereikend voor zijn.

Subsidie Budget	Peuteraanbod	VVE
2018	€ 933.000,00	€ 2.000.0000
2019	€ 1.066.000,00	
2020	€ 1.198.000,00	
2021	€ 1.331.000,00	

De onderstaande tabellen geven een overzicht van het aantal kinderen dat met het beschikbare bedrag bereikt kan worden. Bij een uitbreiding van onze ambitie van stap 1 naar 2, waarin het aantal uren voor de peuteropvang gelijk wordt getrokken met het vve aanbod (16 uur per week) dienen de bedragen jaarlijks te worden verdubbeld, oplopend van 1 miljoen in 2019 tot 1,4 miljoen in 2021.

Peuterplaatsen 8 uur per week	Huidig budget	Bereik peuters	Budget tekort bij 16 uur per week
2018	€ 933.000,00	411	
2019	€ 1.066.000,00	469	€ 1.066.000,00
2020	€ 1.198.000,00	527	€ 1.198.000,00
2021	€ 1.331.000,00	586	€ 1.400.000,00

Voor 2018 is het budget nog niet toereikend om een aanbod van 16 uur per week voor geïndiceerde vve peuters te realiseren. Tot en met augustus 2018 gaan we uit van een aanbod van 12 uur per week. Fasegewijs realiseren vanaf het schooljaar 2018-2019 een aanbod van 16 uur per week voor peuters die dan nieuw instromen. We betrekken hierbij ook het resultaat 2017 (inzet vve). Deze rijksmiddelen mogen van 2017 overgeheveld worden naar 2018.

We verwachten dat met ingang van 2019 het budget toereikend is om de 400 vve peuters te bereiken.

VVE plaatsen 16 uur per week	Huidig budget	Bereik peuters	Budget tekort bij 16 uur per week
2018	€ 2.000.000,00	400	€ 816.000,00
2019		400	
2020		400	
2021		400	

Bijlage 4

Wettelijke kaders

Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang (IKK)

Het Rijk wil het kwaliteitsniveau van peuterspeelzaal en kinderopvang gelijktrekken en op een hoger niveau brengen. In de wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang staan de volgende zaken opgenomen:

1. Ontwikkeling van kind centraal

- concrete pedagogische doelen en pedagogisch beleidsplan, inzet pedagogisch beleidsmedewerker
- elk kind heeft een mentor
- ontwikkeling van kinderen wordt structureel individueel gevolgd

2. Veiligheid en gezondheid

- de RIE wordt een actueel veiligheids- en gezondheidsbeleid
- op elke locatie geldig EHBO-certificaat voor kinderen
- Het 4-ogenprincipe als onderdeel veiligheids- en gezondheidsbeleid

3. Stabiliteit en ruimte voor pedagogisch maatwerk

- Beroepskracht-kind ratio wordt aangepast (Baby's naar boven en BSO naar beneden)

4. Kinderopvang is een vak

- recht op 'coaching on the job' pedagogisch coach (hbo)
- taalniveau 3F verplicht
- uitrol systeem permanente scholing voor alle beroepskrachten
- geen formatieve inzet meer van vrijwilligers
- ruimte om stagiaires formatief in te zetten wordt beperkt

Op 30 mei behandelt de Eerste Kamer het wetsvoorstel als hamerstuk. Naar verwachting is 1-1-2018 als ingangsdatum haalbaar. Alle stukken zijn te raadplegen op:

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/dossier/34596>

Kwaliteitskader VE

Recent zijn de nieuwe kwaliteitseisen VVE gepubliceerd (Staatsblad 184, jaargang 2017: Besluit van 26 april 2017). Hieronder een samenvatting van de nieuwe eisen.

Vanaf 1 augustus 2017

Verplichting van het hebben van een (verhoogde) taal eis van ten minste niveau 3F voor beroepskrachten ve op de onderdelen Mondelinge Taalvaardigheid en Lezen voor G37 en G86 gemeenten.

Vanaf 1 januari 2018

- a. Aanscherping van de eisen met betrekking tot: o a. de module voorschoolse educatie (ve) voor nieuwe beroepskrachten ve;
- b. het bewijs van scholing ve voor bestaande beroepskrachten ve;
- c. het opleidingsplan beroepskrachten ve.

Ad a Module ve

Wanneer beroepskrachten willen toetreden tot de ve-sector moeten zij als onderdeel van de beroepsopleiding specifieke scholing op het gebied van ve hebben gevolgd in de vorm van een zogenaamd keuzedeel dat is gericht op het ontwikkelingsgericht werken in de ve. Dit keuzedeel moet bovendien met een voldoende zijn afgerond. Het keuzedeel moet gericht zijn op het bijbrengen van kennis en vaardigheden met betrekking tot:

- a. het werken met programma's voor voor- en vroegschoolse educatie,

- b. het stimuleren van de ontwikkeling van het jonge kind, in het bijzonder op de gebieden taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling,
- c. het volgen van de ontwikkeling van peuters en het hierop afstemmen van het aanbod van ve,
- d. het betrekken van de ouders bij het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen, en
- e. de aansluiting tussen voor- en vroegschoolse educatie en een zorgvuldige overgang van het kind van voor- naar vroegschoolse educatie.

Ad b Bewijs scholing ve

Bestaande beroepskrachten ve kunnen ook zonder volgen van het keuzedeel werken in de ve, mits zij een bewijs van scholing ve kunnen overleggen. De scholing omvat ten minste 12 dagdelen. Dit bewijs van scholing moet gericht zijn op het bijbrengen van kennis en vaardigheden met betrekking tot:

- a. het werken met programma's voor voor- en vroegschoolse educatie,
- b. het stimuleren van de ontwikkeling van het jonge kind, in het bijzonder op de gebieden taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling,
- c. het volgen van de ontwikkeling van peuters en het hierop afstemmen van het aanbod van ve,
- d. het betrekken van de ouders bij het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen, en
- e. de aansluiting tussen voor- en vroegschoolse educatie en een zorgvuldige overgang van het kind van voor- naar vroegschoolse educatie.

Ad c Opleidingsplan ve

De houder van een kindercentrum waar ve wordt aangeboden, moet per ve-locatie een opleidingsplan vaststellen. Dit opleidingsplan moet voortaan nadrukkelijk aansluiten bij de ve-specifieke kennis en vaardigheden, zoals hierboven genoemd bij het keuzedeel en bewijs van scholing. Het opleidingsplan moet tot uitdrukking brengen hoe kennis en vaardigheden van de beroepskrachten worden onderhouden. Onderhouden betekent: aansluiten bij de actuele eisen aan kennis en vaardigheden, dus de laatste ontwikkelingen meenemen. Het opleidingsplan moet jaarlijks worden geëvalueerd en wanneer nodig hierop worden bijgesteld.

Vanaf 1 juli 2018

Opneming van ve in het pedagogisch beleidsplan.

Jaarlijkse evaluatie van onderdeel ve van het pedagogisch beleidsplan.

Wat moet in het pedagogisch beleidsplan over VE staan:

In het pedagogisch beleidsplan moet in elk geval in concrete en toetsbare vorm worden beschreven:

- a. de voor dit kindercentrum kenmerkende visie op de ve en de wijze waarop deze is te herkennen in het aanbod van activiteiten,
- b. de wijze waarop de ontwikkeling van het jonge kind wordt gestimuleerd, in het bijzonder op de gebieden taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling,
- c. de wijze waarop de ontwikkeling van peuters wordt gevolgd en de wijze waarop het aanbod van ve hierop wordt afgestemd,
- d. de wijze waarop de ouders worden betrokken bij het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen,
- e. het inrichten van een passende ruimte waarin ve wordt verzorgd en de wijze waarop passend materiaal voor ve beschikbaar wordt gesteld, en
- f. de wijze waarop wordt vormgegeven aan de aansluiting tussen voor- en vroegschoolse educatie en aan een zorgvuldige overgang van het kind van voor- naar vroegschoolse educatie.

Vanaf 1 augustus 2019

- a. Verplichting van het hebben van een (verhoogde) taaleis van ten minste niveau 3F voor beroepskrachten ve op de onderdelen Mondelinge Taalvaardigheid en Lezen voor niet-G37 en niet-G86 gemeenten.

Vrijstelling voor toetsen geldt voor:

- Degenen die in het bezit zijn van een hbo- of wo-diploma of een associate-degree (tweejarige opleiding op hbo-niveau).
- Degenen die in bezit zijn van een B2-certificaat op de onderdelen Mondelinge Taalvaardigheid en Lezen.
- Degenen die in bezit zijn van een MBO-4 diploma, mits op de cijferlijst een voldoende staat voor zowel onderdeel mondelinge taalvaardigheid als lezen. NB: het referentieniveau 3F is momenteel al regulier onderdeel van de mbo 4-opleidingen voor alle onderdelen van het examenonderdeel Nederlandse taal (mondelinge taalvaardigheid, schriftelijke taalvaardigheid en lezen).
- Degenen die in bezit zijn van een MBO-3 diploma en daarbij gekozen hebben voor keuzedeel Nederlands 3F (eerste uitstroom vanaf medio 2018).

Landelijk beleid

Er is een aantal landelijke ontwikkelingen waar Groningen rekening mee moet houden in de vormgeving van het toekomstige voorschoolse aanbod. We gaan uit van een realisatie binnen deze landelijke kaders aangevuld met wensen vanuit de Groningse context.

Harmonisatie peuterspeelzaalwerk en kinderopvang

De VNG en het Rijk monitoren de voortgang van het aantal extra plekken. Er zijn echter geen wettelijke plichten of sancties genoemd voor gemeenten als deze plekken niet gerealiseerd worden. Het Rijk en de VNG hebben wel aangekondigd in 2017 de huidige verdeelsleutel te toetsen en mogelijk te herijken. Tegelijkertijd wordt op basis van de wet Harmonisatie een structurele korting toegepast (vervallen van de decentralisatie uitkering wet OKE). Voor Groningen betekent dit vanaf 2018 een structurele korting van 255.000 euro.

OAB-kader vanaf 2018

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) heeft de opdracht gekregen een nieuwe indicator te ontwikkelen waarmee de risico op achterstand beter in beeld komt. In januari 2017 heeft het CBS haar onderzoek naar een nieuwe verdeelsystematiek afgerond en wordt een voorstel gedaan hoe nieuwe indicatoren toe te passen bij de berekening van de onderwijs- achterstandsmiddelen. Staatssecretaris Dekker heeft aan het begin van het jaar aangekondigd in april met een voorstel te komen. Op 30 mei jl. heeft de minister middels een Kamerbrief aangekondigd het huidige verdeelmodel en kader nog een jaar te verlengen en een voorstel voor de nieuwe verdelingssystematiek eind 2017 bekend te maken. Inmiddels is de verwachting dat de nieuwe verdeling begin januari 2018 bekend wordt gemaakt. Vanaf januari 2019 wordt een nieuw verdeelmodel ingevoerd. De gemeente Groningen ontvangt voor het jaar 2018 op dezelfde grondslag als 2017 de OAB-middelen. Als gevolg van de geplande bezuiniging zou Groningen circa 11% (291.000) op het totale OAB-budget minder ontvangen. In november 2017 is aangekondigd dat deze korting voor 2018 toch wordt gecompenseerd omdat vanaf 2019 de middelen voor vve worden opgehoogd. Namelijk ten gunste van de uitbreiding naar een aanbod 16 uur vve per week.